

RIKSDAGENS
GRUNDLAGSUTSKOTT

Helsingfors
den 9 juni 1992
Utlåtande nr 12

Till Social- och hälsovårdsutskottet

När riksdagen den 8 juni 1992 remitterade regeringens proposition nr 85 med förslag till lagar om temporär ändring av sjukförsäkringslagen samt av lagar som har samband med den till social- och hälsovårdsutskottet för beredning bestämde den samtidigt att grundlagsutskottet skall avge utlåtande i saken till social- och hälsovårdsutskottet.

Utskottet har hört yngre regeringssekreteraren Pekka Humalto vid social- och hälsovårdsministeriet, lagstiftningsdirektören Matti Niemivuo och lagstiftningsrådet Heikki Karapuu vid justitieministeriet, professorn Mikael Hیدن och professorn Antero Jyränki.

Grundlagsutskottet har behandlat saken ur statsförfattningsrättslig synvinkel och anför vördsamt följande.

Regeringens proposition

Regeringen föreslår att stadgandena om grunderna för beräkning av dagpenning enligt sjukförsäkringen och rehabiliteringspenning skall ändas. Också de försäkrades självriskandel av läkemedelskostnaderna föreslås bli höjd. Vidare föreslås vissa ändringar i grunderna för beräkning av läkemedelsersättning.

Propositionen hänger samman med den andra tilläggsbudgetpropositionen för i år. Lagarna avses bli tillämplade från och med den 1 september 1992 till årets slut.

Enligt motiveringen till lagstiftningsordningen är de föreslagna lagarna sparlagar som avses i 66 a § 1 mom. riksdagsordningen och som inte försvagar det lagstadgade grundläggande utkomstskyddet. Eftersom ärendet lämnar rum för tolkning anser regeringen dock att det är önskvärt att utlåtande av grundlagsutskottet inhämtas.

Utskottets ställningstaganden

I början av mars 1992 trädde en till riksdagsordningen temporärt fogad 66 a § i kraft. Enligt paragrafens 1 mom. kan ett förslag till en lag som gäller inbesparing av statens utgifter inte lämnas vilande, om lagen skall gälla högst ett finansår och den inte innehåller andra stadganden som gäller minskning av eller uppskov med utgifter eller verkställighet därav. Enligt 3 mom. gäller förbudet mot att lämna ett lagförslag vilande inte ett förslag som försvagar det lagstadgade grundläggande utkomstskyddet.

Propositionen befattar sig inte med minimidagpenningen enligt sjukförsäkringen. Där emot föreslår regeringen att stadgandet om hur dagpenning räknas ut skall förenklas i tekniskt hänseende. Samtidigt minskas den inkomstbundna dagpenningen, som är större än minimidagpenningen, genom att den procent enligt vilken dagpenningen bestäms sänks. Villkoren för dagpenning enligt sjukförsäkringen och rehabiliteringspenning skärps i sin tur genom att självrisktiden förlängs med två dagar så att den blir nio dagar. Vidare ändras stadgandena om ersättning för läkemedelskostnader bl.a. så att sjukförsäkringsersättningen inte längre skall gälla s.k. handköpsläkemedel.

Ändringen av stadgandena om uträkning av dagpenning enligt sjukförsäkringen och höjningen av de försäkrades självriskandel av läkemedelskostnaderna betyder en inbesparing om ungefär 230 miljoner mark för sjukförsäkringen 1992. Det första och det tredje lagförslaget är således sparlagar som avses i 66 a § 1 mom. riksdagsordningen. Det andra lagförslaget medför i sin tur att sjukförsäkringens utgifter minskar med totalt 29 miljoner mark,

vilket gör att också den är en sparlag av samma typ.

Begreppet det lagstadgade grundläggande utkomstskyddet i 66 a § 3 mom. riksdagsordningen skall förstås med utgångspunkt i den förteckning som ingår i regeringens proposition nr 321/1990 rd om denna fråga och grundlagsutskottets tillägg till förteckningen enligt betänkande nr 16/1990 rd. Av förmånerna i sjukförsäkringslagen omfattar det lagstadgade grundläggande utkomstskyddet sjukdagpenningen och den lägsta moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningen samt rehabiliteringspenningen enligt lagen om rehabiliteringspenning till minimibelopp. Däremot var avsikten att lämna t.ex. ersättningar för läkemedelskostnader utanför begreppet grundläggande utkomstskydd. Således bör 19 § i det första lagförslaget och 9 § i det tredje lagförslaget i regeringens proposition bedömas med tanke på 66 a § 3 mom. riksdagsordningen.

Skedena i samband med stiftandet av 66 a § riksdagsordningen antyder att dess 3 mom. avses ge vissa förmåner institutionellt skydd genom möjligheten att lämna ett lagförslag vilande. I detta sammanhang hänvisar utskottet till att det vid behandlingen av det aktuella lagförslaget, som skall bedömas utgående från 66 a § riksdagsordningen, har hållit fast vid detta syfte i 66 a § och att det inte har uppmärksammat de

synpunkter som tas upp i betänkande nr 7/1992 rd om regeringens proposition nr 234/1991 rd med förslag till lag om ändring av riksdagsordningen.

Med beaktande av att ovan nämnda stadganden i det första och det tredje lagförslaget skärper villkoren för erhållande av sjukdagpenning samt rehabiliteringspenning till minimibelopp, innebär lagarna att det lagstadgade grundläggande utkomstskyddet försvagas på det sätt som avses i 66 a § 3 mom. riksdagsordningen. Därför kan lagförslagen lämnas vilande i enlighet med 66 a § 3 mom. riksdagsordningen.

Med stöd av det ovan sagda anför grundlagsutskottet vördsamt

att det första och det tredje lagförslaget kan behandlas i den ordning som föreskrivs i 66 § riksdagsordningen och att de med hänsyn till vad som stadgas i 66 a § riksdagsordningen kan lämnas vilande samt

att det andra lagförslaget kan behandlas i den ordning som föreskrivs i 66 § men att det med beaktande av vad som stadgas i 66 a § riksdagsordningen inte kan lämnas vilande.

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden Zyskowitz samt medlemmarna Jätteenmäki, Kaarilahti, Koskinen, Laine, J. Leppänen,

Moilanen, Nikula, Varpasuo, Vistbacka, Vähänäkki och Väistö.